

Ár 1998, fimmtudaginn 19. febrúar, var í Hæstarétti í málinu nr. 259/1997:

Kristinn Sigurjónsson
(Magnús Thoroddsen hrl.)
gegn
Lögmannafélagi Íslands
(Ásgeir Magnússon hrl.
Lára V. Júlíusdóttir hdl.)

uppkveðinn svohljóðandi

dómur:

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Pétur Kr. Hafstein, Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson, Hjörtur Torfason og Hrafn Bragason.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 18. júní 1997, að fengnu áfrýjunarleyfi samkvæmt heimild í 4. mgr. 152. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Hann krefst aðallega sýknu af öllum kröfum stefnda, en til vara sýknu að svo stöddu. Til þrautavara krefst hann þess, að skuldajafnað verði í málinu á móti kröfum stefnda með eignarhluta sínum í félagsmálæignum stefnda, sem eigi verði taldar nauðsynlegar til þess að rækja eftirlits- og stjórnunarhlutverk stefnda á sviði opinbers réttar samkvæmt ákvæðum laga nr. 61/1942 um málflytjendur. Í öllum tilvikum krefst hann málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

I.

Stefndi er félag lögmanna á Íslandi. Áfrýjandi varð héraðsdómslögmaður 1962 og hæstaréttarlögmaður 1966 og hefur verið í félaginu frá 1962. Áfrýjandi skuldaði árgjald til félagsins fyrir árin 1993-1995 og er krafinn um greiðslu þeirrar skuldar.

Í máli þessu er ekki deilt um það, að starfandi lögmönnum sé skylt að hafa með sér félag. Samkvæmt 7. gr. laga nr. 61/1942 kemur stjórn félagsins fram fyrir hönd lögmanna gagnvart dómurum og stjórnvöldum í málum, er þá varða. Samkvæmt 8. gr. laganna ber stjórninni að hafa eftirlit með því, að félagsmenn fari að lögum og samþykktum félagsins í starfa sínum og ræki skyldur sínar af trúmennsku og samviskusemi. Þá hefur stjórnin úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflytningu, ef ágreiningur um það er borinn undir hana og getur veitt einstökum félagsmönnum

áminningar og gert þeim að greiða sekt til styrktarsjóðs félagsins fyrir framferði í starfa þeirra, er telja má stéttinni ósamboðið. Stjórninni ber einnig að hafa eftirlit með þeim, sem búa sig undir að verða héraðsdómslögmennt, og dómsmálaráðuneytinu ber að leita umsagnar stjórnar, áður en það veitir leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi.

Samkvæmt framansögðu á stefndi lögbundnu hlutverki að gegna, og er það tengt þeim réttindum, sem málflutningsmönnum eru veitt. Áfrýjandi viðurkennir skylduaðild sína að stefnda, að svo miklu leyti sem félagið einskorðar starfsemi sína við það stjórnsýslu- og úrskurðarhlutverk á sviði opinbers réttar, sem því er ætlað samkvæmt lögum nr. 61/1942. Vefengir hann ekki, að skylduaðild að því sé í samræmi við 2. málslið 2. mgr. 74. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr 33/1944, sbr. 12. gr. stjórnarskipunarlaga nr. 97/1995.

II.

Samkvæmt 1. mgr. 16. gr. samþykktar stefnda, sem staðfestar eru af dómsmálaráðherra, sbr. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 61/1942, skulu félagsmenn greiða árgjald til félagsins, og skal fjárhæð þess ákveðin á aðalfundi ár hvert. Í 8. gr. samþykktanna segir, að atkvæðisrétt og kjörgengi hafi héraðsdóms- og hæstaréttarlögmennt, sem séu skuldlausir við félagið. Samkvæmt 20. gr. samþykktanna verður þeim ekki breytt nema á lögætum aðalfundi, enda greiði 2/3 hluti fundarmanna atkvæði með breytingunni. Á aðalfundi stefnda 18. mars 1994, þar sem kosning átti að fara fram um nýjan formann, var áfrýjanda tjáð, að hann nyti ekki kosningaréttar, þar sem hann skuldaði árgjald 1993, og gekk hann af fundi. Af fundargerð verður ráðið, að formaður stefnda og annar frambjóðandi til formannsembættis hafi ákveðið, eftir að áfrýjandi var genginn af fundi, að allir fundarmenn mættu kjósa, hvort sem þeir skulduðu félagsgjöld eða ekki.

Áfrýjandi heldur því fram, að hann hafi verið beittur valdniðslu, þegar honum var meinað að kjósa og að ekki sé heimilt að svipta menn kosningarétti vegna skulda á félagsgjöldum eins og kveðið sé á um í 8. gr. samþykktar félagsins. Er þetta tilefni þess, að hann heldur uppi vörnum í málinu og hefur neitað greiðslu árgjalda frá þessum tíma.

III.

Eins og fyrr greinir viðurkennir áfrýjandi skylduaðild sína að stefnda að því er varðar hina lögbundnu starfsemi félagsins og er reiðubúinn að greiða árgjald til þess

að standa undir þeirri starfsemi. Tekið er undir með héraðsdómi, að skylduaðild að stefnda, sem hér er viðurkennd, heimili ekki stjórn félagsins að krefja félagsmenn um önnur gjöld en þau, sem þarf til að sinna hinu lögboðna hlutverki þess. Samkvæmt 1. gr. samþykktu félagsins er það tilgangur þess að gæta hagsmuna félagsmanna, og er hann þannig víðtækari en því hlutverki nemur. Fram er komið í málinu, að þó nokkur hluti af fjárhagslegum umsvifum stefnda er fyrir utan hin lögbundnu verkefni félagsins, og er viðurkennt af hálfu stefnda, að hann sinni öðrum verkefnum.

Í greinargerð áfrýjanda í héraði skoraði hann á stefnda að upplýsa um öll félagsmálastörf og þátttöku félagsins í öðru en lögbundnum störfum og hve há fjárhæð hefði farið í stjórnsýsluhlutverk félagsins síðastliðin 5 ár. Framkvæmdastjóri stefnda bar fyrir dómi, að engin úttekt hefði farið fram á því hversu mikill hluti starfsemi félagsins tengist beint hinum lögbundna þætti starfseminnar og hver hluti tengist hinum frjálsa þætti, en taldi að mikill hluti starfsins og fjárens færi í þetta lögbundna hlutverk félagsins.

Þótt stefnda hafi verið gefinn kostur á í máli þessu að aðgreina kostnað af starfsemi félagsins eftir því hvaða þættir hennar teljist nauðsynlegir vegna hins lögboðna hlutverks og hverjir ekki, hefur hann ekki orðið við því. Verður áfrýjandi því sýknaður af kröfum stefnda.

Stefndi greiði áfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti svo sem í dómsorði greinir.

Dómsorð:

Áfrýjandi, Kristinn Sigurjónsson, skal vera sýkn af kröfum stefnda, Lögmannafélags Íslands.

Stefndi greiði áfrýjanda 300.000 krónur samtals í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Rétt endurrit staðfestir

Gjald kr. 300.-

Greitt:

